

1. Ankara'da yaşanan su sorununun temelinde neler bulunmaktadır?

Ankara'da yaşanan su sorununun başlıca nedeni Büyükşehir Belediyesi'nin zamanında yapması gereken yatırımları yapmamasıdır. Sorunun başlıca nedeni Büyükşehir Belediye Başkanı'nın ifade ettiği gibi "küresel ısınma" ve "2006 yılının son 41 yılın en kurak yılı olması" değil; bu talebin karşılanamamasıdır. Son 41 yılın en kurak yılı 1994 yılı olmuştur.

2006 yılında kuyu suları ve atıksu arıtma suyu kullanılması gereken bir baraj büyüklüğünde içme suyu; park ve bahçe sulamasında kullanılmıştır. Ayrıca şehir içme suyu şebekesinde yüzde 40'a yakın kayıp vardır. 2007 yazına gelindiğinde yeterli miktarda su bulunmaması sebebiyle su krizi oluşmuş, çözüm olarak Büyükşehir Belediyesi tarafından Kızılırmak suyu gündeme getirilmiştir. Bu gündemin de altıda DSİ tarafından da yapılması önerilen Işıklı-Gerede Sisteminin yapımının en az 2 yıl sürmesidir. Bu nedenle 2007 yazından itibaren Ankara halkı susuzluğa ve kalitesiz suya mahkûm edilmiştir.(1,2)

2. Suda özelleştirme politikaları Ankara'da yaşanan su sorununa neden olmuş olabilir mi?

Evet. Bugün Ankara'da yaşanan su sorunu genel anlamıyla Türkiye'de uygulanan yanlış su politikalarının bir yansıması olabilir.. Son dönemlerde uygulanan politikalar suda özelleştirmenin önünü açmıştır. Önümüzdeki dönemlerde ise sudaki özelleştirmelerin çok daha gözle görünür hale gelmesi beklenmektedir. Dünyada suyun özelleştirilmesi iki aşamada gerçekleşmektedir:

1. Su yönetiminin merkezi bir yapılanmadan (Örneğin DSİ'den) alınarak yerelleştirmesi,

2. Yerel yönetimlerin bu alana ilişkin uzun vadeli politikaları olmaları, yaşanan sorunları özel şirketler aracılığı ile çözme yoluna gidecektir. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı 2007 yaz aylarında su kesintilerinin olduğu dönemde bu niyeti "akarsu ve göletlerin kullanım hakkı 49 yılı geçmeyecek şekilde özel sektöre satılacak." şeklinde ifade etmiştir.(3)

3. Ankara'ya içmesuyunun sağlanması kimin sorumluluğundadır?

Bu konuda sorumlu kurumlar Büyükşehir Belediyesi ve Devlet Su İş-

leridir (DSİ). (4-6) DSİ, Belediye sınırları dışında baraj yapımından, Büyükşehir ise bu baraj ve isale hatları için gerekli kaynağı DSİ'ye aktarmaktan sorumludur.

4. Ankara'nın su sorunu çözmek için neler yapılmalıdır?

Bilime ve planlamaya önem veren, sorumluluk sahibi, kamu kaynaklarını bilinçli kullanan, halkın sağlığını ve geleceğini düşünen yönetimlere ihtiyaç vardır. Su sorunu için öncelikle yapılması gerekenler;

* Su kaynaklarının yönetiminin yerellerden alınıp DSİ gibi merkezi bir kamu kurumunda toplanması

* Yıllardır Işıklı -Gerede Sistemi gibi yapılmayan yatırımların yapılması (1,2)

* Kızılırmak Suyuna uygun ileri arıtma tesislerinin kurulması (7)

5. Kızılırmak suyunda insan sağlığını riske atacak maddeler var mıdır? Bu su İvedik Arıtma Tesisinde artılabilir mi?

Kızılırmak suyunda Dünya ve Türkiye standartları sınır değerlerini geçen sodyum, sülfat, klorür ve arsenik vardır.

İçme suyunda sodyum değerinin yüksek olması hipertansiyon ve böbrek hastalıklarına; sülfat yüksekliğinin yüksekliği sindirim sistemi hastalıklarına, bebekler, yaşlılar ve hamilelerde vücut suyunda kayıplara neden olabilir. Ayrıca; sodyum yüksekliğinin borulardaki aşındırma etkisi sonucu ağır metal oranını artırma; buna bağlı olarak da gözlerde ve solunum yollarında tahrişlere; arsenik yüksekliğinin ise uzun dönemde deride renk değişikliğine, derinin kalınlaşmasına, özellikle mesane, böbrek, akciğer kanserlerine yol açma riski bulunmaktadır. (8-10)

Kızılırmak Suyu için ileri arıtma teknikleri gerekmektedir. Şu an kullanılan İvedik Arıtma Tesisi Kızılırmak Suyuna uygun değildir. (7)

6. Evlerde kullanılan su arıtma cihazları Kızılırmak suyunu içme suyu standartlarında artılabilir mi?

Kızılırmak suyu bazı parametreler yönünden Sağlık Bakanlığı içme suyu standartlarını sağlamayan bir su yapısına sahiptir. Bu parametrelerden bazıları ileri arıtma yöntemleri ile (ters osmoz, nano-

filtrasyon gibi) artılabilirler. Evlerde bulunan ve ancak bu özelliklere sahip olan su arıtma cihazları Kızılırmak suyunu içme suyu standartlarında antabilir.

7. Kırıkkale halkı Kızılırmak suyunu içiyor mu?

Kırıkkale halkı, Yeşil Vadi Su Birliği arıtma tesisleri ile 27 yıldır değil, 2001 yılından beri bu suyu kullanmaktadır. Fakat İvedik tesisleri ile benzer teknoloji kullanılmasına rağmen tatmin edici kalite sağlanamadığından bu suyu içmesuyu olarak kullanamamaktadır. Kırıkkale Belediyesi Kızılırmak suyu için ileri teknoloji arıtma tesisini (Ters Ozmoz Deniz Suyu Arıtma Tesisini) kurmuştur. (11,12)

8. Hem pahalı hem de sağlık için zararlı olduğu bilinen Kızılırmak Suyu için neden ısrar edildi?

Ankara'nın su talebinin karşılanması konusunda gerekli önlemleri almayan Ankara Büyükşehir Belediyesi, 2007 yazında oluşan su krizi anında da yeni kaynak arayışına girmiştir. Işıklı-Gerede Sisteminin yapımı en erken 2 yılda biteceğinden, Büyükşehir Belediyesi, sağlık ve içmesuyu kalitesi açısından oldukça uygun olan ve maliyeti 324 milyon YTL iken Işıklı-Gerede Sistemi yerine, maliyeti 572 milyon YTL olan Kızılırmak projesini tercih etmiştir. (2,13)

9. Avrupa'da medyaya da yansıyan ve sülfat miktarları yüksek olduğu ifade edilen sular neden içiliyor?

Avrupa'da musluktan akan su, Dünya ve Türkiye standartlarına uygundur. Sülfat miktarı yüksek olduğu söylenen sular, ambalajlı sulardır. Türkiye'de kullanıcının tercihine sunulan maden suları da benzer parametreleri içermektedir.

İçmesuyu, "genel olarak içme, yemek yapma, gıda maddelerinin hazırlanması vb. amaçlar ile temizlik amacıyla kullanılan şebeke sularıdır" (14) Avrupa'daki ambalajlı sular, şebeke suyu standartlarında olmayıp bireylerin kendi istekleriyle içmek için satın aldıkları sulardır.

10. Ankara Büyükşehir Belediye Başkanının "Ankaralıları 21 gündür Kızılırmak suyu içiriyorum" sözleri nasıl değerlendirilmelidir?

"Kızılırmak suyu şehre veriliyor ve hiçbir hastalık görülüyor" ifadesi halkın yanlış bilgilendirilmesine neden olmuştur.

Ankara'nın günlük su ihtiyacı ortalama 850 bin metre küptür. 2008 Mayıs ayı içerisinde kente verilen Kızılırmak suyu 150 bin metre küp civarındadır. Bu miktar, Kızılırmak suyu projesinde verilmesi düşünülen suyun beş kat altındadır. Bu nedenle, yapılan testlerde su değerleri sağlık sınırları içerisinde görünmektedir.

Planlama Raporu, Kesin ve Uygulama Projesi gibi gerekli hazırlıklar olmadan 7 Mart 2007 tarihinde Bakanlar Kurulu Kararı alınarak Kızılırmak suyu boru hattı inşaatına başlanılmıştır. Projesiz yapılan hatta sorunlar yaşanmaktadır. Planlandığı gibi su transferi sağlanamayan hattın birleşim yerlerinde şu ana kadar 3 boru patlaması meydana gelmiştir. Kızılırmak suyundan tam olarak yaralanıldığında 750 bin metre küp su çekilecektir. Bu da Büyükşehir Belediye başkanının "Ankaralılara 21 gündür Kızılırmak suyu içiriyorum" dediği dönemdeki su değerlerinin beş kat artması anlamına gelmektedir. Bir başka ifadeyle Ankara'ya verilen suyun beşte bir oranı Kızılırmak Suyundan karşılanarak Kızılırmak suyunu sağlıklı olduğu algısı yaratılmaya çalışılmaktadır.

Kaynaklar

1. DSİ Ankara Su Temini Projesi Gerede Sistemi Planlama Raporu, Ağustos 1996.
2. DSİ Ankara Su Temini Projesi Gerede Sistemi Planlama Raporu (Revize), Ocak 2002.
3. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Hilmi Güler'in açıklaması, 31 Temmuz 2007, Milliyet Gazetesi.
4. 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu 7. Madde r bendi.
5. 1053 sayılı Belediye Teşkilatı Olan Yerleşim Yerlerine İçme, Kullanma ve Endüstri Suyu Temini Hakkında Kanunu 1. Maddesi.
6. 5393 sayılı Belediye Kanunu 14. Maddesi a bendi.
7. Hirfanlı ve Kesikköprü Baraj Gölleri ve Havzalarında Kirlilik Araştırması DSİ Ankara Su Temini Projesi Gerede Sistemi Planlama Raporu (Revize), Ocak 2002.
8. Guidelines for drinking-water quality. First appendum to the third edition. Vol 1. Recommendations (ISBN 92 4 154696 6), WHO 2006; pp vii; 306-307.
9. Arsenic in drinking water.
http://www.who.int/water_sanitation_health/dwq/arsenic/en/. Erişim tarihi: 21 Haziran 2008.
10. <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs210/en/index.html>. Erişim tarihi: 21 Haziran 2008.
11. 02 temmuz 2008, Sabah Gazetesi Ankara Eki. Kırıkkale Belediye Başkanı Veli Korkmaz'ın açıklaması.
12. 02 temmuz 2008, Hürriyet Gazetesi Ankara Eki. Kırıkkale Belediye Başkanı Veli Korkmaz'ın açıklaması.
13. Ankara Büyükşehir Belediyesi Bülteni.
14. TS 266 İnsani Tüketim Amaçlı Sular Standardı.